

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Javaslat a
A pápai Beta család kaptafa készítő hagyománya
[települési/tájegységi/megyei/külhoni magyarság] értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Berta Kálmán

Név

..... (aláírás)

Pápa, 2016. január 13.

(P. H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: **Berta Kálmán**
Levelezési cím: **8500 Pápa, Korona u. 41.**
Telefonszám: **06 89 316 454**
E-mail cím: **bertafa@invitel.hu**

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása
 agrár- és élelmiszergazdaság egészség és életmód épített környezet
 ipari és műszaki megoldások kulturális örökség sport
 természeti környezet turizmus és vendéglátás
3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye
4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik
 települési tájegységi megyei külföldi magyarság
5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Pápan a kaptafa készítést, dédnagyapám idős Berta Márton 1870-ben kezdte el. A németországi Weimárban tanulta a kaptafa készítés tudományát. Azóta apáról fiúra szállt a mesterség. Az általános iskola elvégzése után, Zalaegerszegen végeztem a Deák Ferenc faipari szakközépiskolában 1978-ban. Ezután Édesapámnál dolgoztam és tanultam a mesterség fogásait. 1981-től önálló kisiparos lettem és a mostani telephelyen a Korona u.41 szám alatt kezdtem el az ipari tevékenységemet.

1990-ben a család korlátolt felelősségű társaságot alapított. A kilencvenes évek elejétől, a kaptafagyártás mellett egyre többen kerestek nálunk a kész cipőbe való sámfát. Nem elégedtek az akkori háromrészes, illetve az egyszerű rugós, fagömb végű sámfával. Főleg az osztrák illetve német országbeli ügyfeleink igényeltek valami mást. Elmondták kívánságaikat, mi pedig az elképzeléseiket próbáltuk megvalósítani. Így született meg a két részből álló (nyomó rugó beépítésével készült) rugós sámfá, mely az egész cipőt kitölti és kezelése is egyszerűvé vált. Osztrák partnerünk kívánságára a sámfá felület kezelésénél elhagytuk az oldószeres szintelen lakkot, tanácsukra, természetes alapanyagú viaszpasztával kezelve kapja meg a sámfá a végleges felületi finomságot.

Kaptafa és cipő sámfagyártáson kívül foglalkozunk még lovaglós csizmasámfá gyártásával. A feléledő lovas hagyományokkal megnövekedett a kereslet e termékek iránt. Természetesen csizma sámfákat is készítünk, hasonló technológiával, mint a cipők esetében.

Évek óta egy Berliini cég megkeresésére gyártunk különböző formájú, női és férfi fatalpakat, felső rész és gumitalp nélkül.

2014-ben megszűnt az utolsó kaptafát gyártó üzem Magyarországon, így jelenleg egyedül készítünk kaptafát, fatalpat és sámfákat. A legközelebbi hasonló üzem Németországban található. Mi ugyanolyan minőségben, de lényegesen olcsóbban tudjuk előállítani a termékeket.

Jelenleg egy évben 12.000 pár fatalpat. 18.000 cipő sámfát, illetve 2.000 pár kaptafát készítünk. Piacképességünk fenntartása érdekében folyamatosan fejlesztjük termékeinket és gépparkunkat.

Jelenleg új fatalp forma gyártási kísérletei folynak az üzemünkben, amivel Nyugat-európai exportunkat szeretnénk bővíteni.

Termékeink legfontosabb referenciái: Magyarországon Vass László budapesti cipészüzemébe minden cipő Berta kaptafára készül és Berta sámfával forgalmazzák. A Vass cég klasszikus cipőgyártásról szóló könyvében a kaptafa termékeknél cégüket és termékeinket is bemutatják. Illetve a Bonyhádi székhelyű LD-JAGD Kft.

Németországban a Dieter Kuckelkorn GmbH.

Ausztriában a Alexander Mughrabi & Co. Ges.m.b.H. A Welsben Hohensinner Ges.m.b.H.

Olaszországban a Calzolari Pellettieri Di Firenze SPA.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Magyarország és Közép-Európa egyetlen cipő és csizma kaptafa és sámfá gyártó cége, amely a megváltozott viszonyokhoz kitűnően alkalmazkodva évek óta foglalkozik fatalpgyártással is. A cég a XIX. Század óta folyamatosan működik, mindig megfelelően alkalmazkodni tudott a kialakult körülményekhez. Termékei világszínvonalat képviselnek a lábbeli gyártás segédanyagainak területén.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

<http://www.berfafkft.hu/magyar.swf>

http://www.papa-ma.hu/cikk_reszletes.php?id=2927

http://nava.hu/id/01518_2002/ (Kisfilm a kaptafa gyártásról a Nemzeti Filmarchívumban.)

<http://nava.hu/kereses->

[eredmenye/?advanced&q=\(nostop%3A%22Kaptafa%22\)&fq=hasVideo_technical%3Atrue&sort=datem](eredmenye/?advanced&q=(nostop%3A%22Kaptafa%22)&fq=hasVideo_technical%3Atrue&sort=datem)

http://library.hungaricana.hu/hu/view/PapaiLapok_1911/?pg=222&layout=s

[http://library.hungaricana.hu/en/view/PapaEsVideke_1911/?query=szo%3D\(Alice\)&pg=232&layout=s](http://library.hungaricana.hu/en/view/PapaEsVideke_1911/?query=szo%3D(Alice)&pg=232&layout=s)

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

Berta Kálmán kaptafa üzeme

A tipikus családi vállalkozások egyik hazai (pápai) mintapéldája Berta Kálmán kaptafa üzeme.

A műhelyt még nagyapja alapította a pápai Felsővárosban, a Táncsics és Tapolca utca sarkán. Az üzem bizonyos részei még ma is az ősi telephelyen vannak. A fő profilú tevékenység a művészi szintű kaptafa készítés már átkerült a Korona utcába, ahol korszerű gépekkel, korszerű körülmények között készülnek z igényes lábbelikhez való, szinte művészi kidolgozású kaptafák.

Kaptafára azóta van szüksége lábbeli készítéssel foglalkozó mestereknek, amióta a cipőtípró foglalkozása megszűnt. Ugyanis valaha a tehetős emberek az azonos formájú cipőt emberekkel tipratták jobbos vagy ballos formájúra. Ebből rögtön következik, hogy a cipőnek formát adó kaptafa is jobbos és balos. A cipésmester ez alapján tudja elkészteni a megfelelő lábra pontosan illeszkedő lábbelit.

Hazánkban csak Pápán a Berta család műhelyében készülnek fából –általában gertyán fából – kaptafák. (Persze csinálnak gyári körülmények között műanyagból is öntött kaptafát, de ezek a gyári darabok csak a konfekciógyártás mintái lesznek. Az igényes mesterek a Bertáéktól rendelik a pontos méretre gyártott mintákat. A számozás a hagyományos magyar szabvány szerint, de fél számonként növekedve áll a suszterek rendelkezésér.

Ma már nem csak hazai, hanem az export igények kielégítésére is készülnek Pápán kaptafák.

Sőt nemcsak kaptafákat késztenek egyedi megrendelésekre, hanem sorozatgyártásban méretes fatalpakat is, amelyek a Holland fapapucsok talpai lesznek.

Javaslom ezt az egyedi pápai értéket a városi értéktárba elhelyezni, egyben kérem, hogy mint unikális mesterséget a Tisztelt Bizottság terjessze tovább a Veszprém megyei értéktárba.

Pápa, 2016. 01. 12.

Dr. Hermann István
könyvtárigazgató
akinek csizmadia nagyapja is a
Bertáék vevője volt egykoron

NYILATKOZAT

Alulírott Berta Kálmán nyilatkozom, hogy a magyar nemzeti értékek és hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV.16.) Korm. rendelet alapján benyújtott „A pápai Berta család kaptafa készítő hagyománya” című települési értéktári javaslatához csatolt, saját készítésű fényképek és filmek felhasználásához hozzájárulok.

Pápa, 2016. január 12.

Berta Kálmán
aláírás